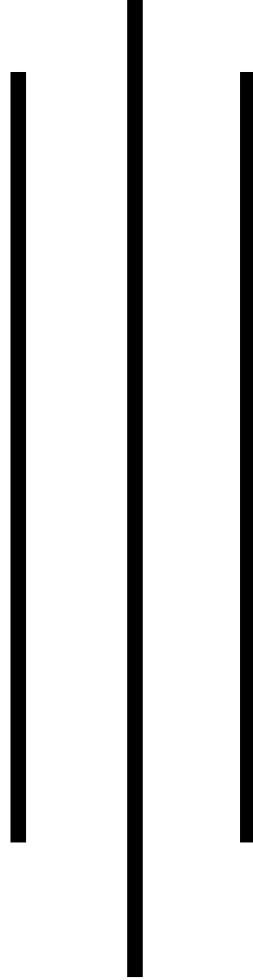


कानून व्यवसाय, नोटरी पब्लीक तथा लेखापढी व्यवसाय गर्ने
व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीलाई सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी
लाउण्डरिङ्ग) निवारण गर्ने सम्बन्धमा वित्तीय जानकारी इकाईले
जारी गरेको निर्देशन

कानून व्यवसाय, नोटरी पब्लीक तथा लेखापढी व्यवसायीलाई जारी गरेको निर्देशन नं. १



नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
वित्तीय जानकारी इकाई
२०६७, मंसिर
(२०६७।८।१५ देखि लागू हुनेगरी जारी)

नेपाल राष्ट्र बैंक वित्तीय जानकारी इकाई

सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ बमोजिम सम्पत्ति शुद्धिकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी गर्ने जस्ता अपराधको नियन्त्रणको सिलसिलामा प्रचलित कानून बमोजिम कानून व्यवसाय गर्ने, नोटरी पब्लिकको कार्य गर्ने, लेखापढीको कार्य गर्ने पेशागत व्यवसायी, व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले (यसपछि पेशागत व्यवसायी भनि सम्बोधन गरिएको) पठाउनु पर्ने सूचना तथा जोखिम व्यवस्थापनका सम्बन्धमा सोही ऐनको दफा १०(३) तथा सम्पत्ति शुद्धिकरण नियमावली, २०६६ को नियम ७ (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी वित्तीय जानकारी इकाईले देहायका निर्देशन जारी गरेको छ।

१. ग्राहक/सेवाग्राहीको स्पष्ट पहिचान (Customer Due Diligence) कायम गरी सोको विवरण राख्नु पर्ने:

- १.१ पेशागत व्यवसायीले कुनै व्यक्तिसँग आफ्नो पेशागत काम कारवाहीको सिलसिलामा सम्बन्ध स्थापित गर्दा त्यस्तो ग्राहक/सेवाग्राहीको अनुसूचि-१ बमोजिम पहिचान खुल्ने कागजात तथा विवरण लिई सोको अभिलेख राख्नु पर्नेछ।
- १.२ पेशागत व्यवसायीले पहिले नै स्थापित गरेको पहिचान र सोसँग सम्बन्धित कागजातमा कुनै परिवर्तन भएको अवस्थामा खण्ड १ बमोजिमको पहिचान प्रक्रियालाई पुनः सम्पन्न गर्नु पर्नेछ।

२. विवरण दिनु पर्ने: निर्देशन नं. १ बमोजिम पेशागत व्यवसायीले आवश्यक विवरण माग्दा त्यस्तो विवरण उपलब्ध गराउने दायित्व सम्बन्धित ग्राहक/सेवाग्राहीको हुनेछ। कुनै कारणवस त्यस्तो विवरण नदिने वा दिन नसक्ने ग्राहक/सेवाग्राहीसँग पेशागत व्यवसायीले व्यवसायिक सम्बन्ध राख्न तत्काल इन्कार गर्न सक्नेछ। त्यसरी इन्कार गर्दा वा कुनै कारणले सम्बन्ध स्थापित गर्न इन्कार गर्न नसकिने अवस्था भएमा त्यस्तो कार्यलाई शंकास्पद कारोवार मानी सोको विवरण अनुसूचि-२ बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ।

३. शंकास्पद कारोवारको विवरण पठाउनु पर्ने:

- ३.१ पेशागत व्यवसायीले यस निर्देशनमा दिएको आधार बमोजिमको अवस्था रहे भएमा त्यस्ता कुनैपनि ग्राहकको कारोवारको सूचना अनुसूचि-२ बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईलाई तत्काल दिनु पर्नेछ।
- ३.२ पेशागत व्यवसायीले शंकास्पद कारोवार भनी वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिएका जानकारीको अभिलेख खडा गरी राख्नु पर्नेछ।

४. सूचना दिनु पर्ने शंकास्पद काम कारोवारको प्रकृति: सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४; सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०६६ तथा यस निर्देशन बमोजिम पेशागत व्यवसायीले आफ्नो कारोवारको सिलसिलामा कुनै पनि स्वदेशी वा विदेशी नागरिक, फर्म, कम्पनी, संस्था वा निकायले सम्पत्ति शुद्धिकरण, आतङ्ककारी कार्य वा सम्बद्ध अन्य कसूरजन्य कुनै पनि कार्यहरू गरेको, गर्न लागेको वा गर्न प्रयास गरेको थाहा हुन आएमा वा देखिएमा वा देहाय बमोजिमको कार्य गरे गराएको वा गर्न लागे वा लगाएको आएमा वा शंका लागेमा सो कुरा शंकास्पद कार्य/गतिविधि/कारोवारको सूचनाको रूपमा अनुसूचि-२ को ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईलाई तत्काल सूचना गर्नु पर्नेछ:-

- ४.१ कुनै पनि ग्राहकले आफूलाई (संस्थागत वा व्यक्तिगत) प्रयोग गरी नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराधबाट प्राप्त वा प्रचलित कानून बमोजिम लान ल्याउन नमिल्ने कुनै पनि प्रकारको सम्पत्ति (रकम समेत), सोमा प्रयोग भएका वा गर्न खोजिएका वस्तु, उपकरण वा कुनै पनि श्रोत साधन आफू मार्फत ल्याउन लैजान वा सोको प्रयोग वा उपयोगमा आफूलाई प्रयोग गरेमा वा गर्न खोजेमा,
- ४.२ कुनै पनि ग्राहकले नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराधबाट प्राप्त रकम वा अन्य कुनै पनि प्रकारको सम्पत्तिको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा आफूलाई दिएको वा दिने प्रयास गरेको,
- ४.३ कुनै पनि ग्राहकले नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराध गर्न गराउन प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष उद्योग, मद्दत, सहयोग, वा दुरुत्साहन गरे गराएमा,
- ४.४ आफूले सेवा प्रदान गरी रहेको ग्राहक कुनै किसिमले सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी कसूरमा संलग्न भएको पाईएमा वा शंका लागेमा, तर सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी कसूरमा मुद्दा चलेको कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई आवश्यक कानूनी परामर्श सेवा प्रदान गर्दा यस्तो जानकारी दिन आवश्यक पर्ने छैन ।
- ४.५ आफूले सेवा प्रदान गरी रहेको ग्राहक कुनै पनि किसिमका आतंकवादी क्रियाकलाप वा राष्ट्रिय वा अन्तरराष्ट्रिय आतंकवादी संगठनमा संलग्न भएको पाईएमा वा शंका लागेमा ।

५. **विवरण पठाउन छुट:** यस निर्देशनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पेशागत व्यवसायीले आफ्नो कुनै ग्राहकले उपलब्ध गराएको सूचना वित्तीय जानकारी इकाइलाई पठाउँदा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ४५, कानून व्यवसायी आचार संहिता, २०५१ को नियम ३(१)(ढ) वा अन्य प्रचलित कानूनले प्रदान गरेको व्यवसायीक वा पेशागत गोप्यताको अधिकार, आचारसंहिता वा सीमा भित्र पर्ने भई सम्बन्धित विषय भएमा त्यस्तो सूचना वा जानकारी वित्तीय जानकारी इकाइमा पठाउन पर्ने छैन ।

तर यस्तो छुटको उपयोग सम्पत्ति शुद्धिकरण लगायत अन्य कुनै पनि अपराध र अपराधीलाई कानूनी कारवाहीको दायरामा आउन नदिने उद्देश्यले प्रयोग गर्न पाईने छैन ।

६. **आतंककारीको पहिचान, कारोवारमा नियन्त्रण र सूचना:**

- ६.१ पेशागत व्यवसायीले आफ्नो ग्राहक/सेवाग्राही संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद्को निर्णय नं. १२६७ तथा सोसँग सम्बन्धित आतंककारीका रूपमा सूचिकृत अल कायदा, तालिवान लगायत समय समयमा तोकिएका अन्य संस्था, समूह वा व्यक्ति र त्यस्तासँग सम्बद्ध कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्तिसँग भएको पाएमा सोको जानकारी वित्तीय जानकारी इकाइमा तत्काल पठाउनु पर्ने छ ।
- ६.२ खण्ड ६.१ बमोजिमको कुनै काम कारोवार पेशागत व्यवसायीमा रहे भएको पाईएमा वा थाहा पाएमा तत्काल शंकास्पद कारोवारको रूपमा यस इकाईलाई जानकारी पठाई सोको जानकारी अपराध नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धित सरकारी निकाय वा अधिकारीलाई समेत दिनु पर्नेछ ।
- ६.३ पेशागत व्यवसायीले खण्ड ६.१ बमोजिमका संस्था, समूह वा ग्राहक सम्बन्धी जानकारी संयुक्त राष्ट्र संघको वेभ साइट <http://www.un.org/sc/committees/1267/pdf/consolidatedlist.pdf> बाट प्राप्त गरी सोको पहिचान र नियन्त्रण गर्ने आवश्यक संयन्त्र निर्माण गर्नु पर्ने छ ।
- ६.४ नेपालको प्रचलित कानून वा कानूनी व्यवस्थाले अन्यथा गरेकोमा बाहेक पेशागत व्यवसायीले विभिन्न मुलुकले आतंककारी वा आपराधिक गिरोहका रूपमा घोषणा गरेका कुनै संस्था, समूह वा व्यक्ति र त्यस्तासँग सम्बद्ध कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्तिसँग कुनै पनि काम कारोवार गर्नु गराउन हुदैन र सो बमोजिमको कुनै काम कारोवार पेशागत व्यवसायीमा रहे भएको

पाइएमा वा थाहा पाएमा तत्काल शंकास्पद कारोवारको रूपमा यस इकाईलाई पठाई सोको जानकारी अपराध नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धित सरकारी अधिकारीलाई समेत दिनु पर्नेछ ।

७. **जोखिमको व्यवस्थापन:** पेशागत व्यवसायीले आफ्नो ग्राहक/सेवाग्राही देहाय बमोजिमको लागेमा उनीहरूसँगको कारोवारलाई जोखिमयुक्त कारोवार अन्तर्गत राखी त्यस्ता ग्राहकलाई सेवा प्रदान गर्दा विशेष शर्तकता अपनाउनु पर्नेछ ।

- (क) नेपाल वा विदेशमा आतंककारी गतिविधि, आतंकवादी संगठन, संगठित अपराध, लागू औषध लगायत अन्य कुनै पनि किसिमका आपराधिक कार्यलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनेसँग सम्बन्धित व्यक्ति वा उनीहरूका सहयोगी,
- (ख) राजनैतिक, व्यवसायिक, सामाजिक, वित्तीय, प्रशासनिक आदि क्षेत्रमा उच्च तहमा रहेका स्वदेशी वा विदेशी नागरिक तथा थाहा भएसम्मका निजका परिवार, नजिकका नातेदार वा निहरूसँग सम्बद्ध फर्म, कम्पनी वा संघ/संस्था,
- (ग) आमने सामने नभई सेवा प्रदान गरिने ग्राहक/सेवाग्राही,
- (घ) गैर आवासिय ग्राहक/सेवाग्राही,
- (ङ) सम्पत्ति शुद्धिकरण र आतङ्कवादी क्रियाकलाप रोक्ने सम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड नअपनाएका देशका नागरिक वा संस्था,
- (च) संयुक्त राष्ट्र संघ वा अन्य अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले आर्थिक नाकाबन्दी लगाएको वा खबरदारी गरेका राष्ट्रका नागरिक वा अन्य व्यक्ति तथा संस्था,
- (छ) सम्पत्ति शुद्धिकरण र अन्य वित्तीय अपराधमा संलग्न भएका व्यक्ति,
- (ज) पेशा, काम कारवाहीका प्रकृति आदिका आधारमा बढी शंका गर्नु पर्ने ग्राहक वा सेवाग्राही,
- (झ) कर, भन्सार, दस्तुर वा अन्य राजश्व आदि छली, हिनामिना गर्न गराउने भनी बुझिएका/सुनिएका र सोसँग कुनै पनि प्रकारले सम्बन्धित व्यक्ति,
- (ञ) पेशागत व्यवसायी आफैले उपयुक्त ठानेका अन्य व्यक्ति वा संस्था ।

८. **कार्यान्वयन अधिकृत:**

पेशागत व्यवसायी आफै वा आफूसँग कार्य गर्ने कुनै व्यक्तिलाई सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, वित्तीय जानकारी इकाईको निर्देशन तथा यस सम्बन्धी अन्य प्रचलित कानून बमोजिमको कार्य गर्ने फोकल प्वाइन्टको रूपमा काम गर्न एक कार्यन्वयन अधिकृतको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । यसरी काम गर्ने व्यक्तिको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नम्बर, ईमेल लगायतका विवरण वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनु पर्नेछ ।

९. **विवरण पठाउने पद्धति:**

- ९.१ पेशागत व्यवसायीले वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिनु पर्ने शंकास्पद कारोवारको सूचना तथा विवरण अनुसूची-२ ढाँचामा कार्यान्वयन अधिकृत मार्फत पेश गर्नु पर्नेछ ।
- ९.२ पेशागत व्यवसायीले शंकास्पद कारोवारलाई पत्र वा फ्याक्स, ईमेल जस्ता विद्युतीय संचार माध्यमबाट वित्तीय जानकारी इकाईलाई प्रदान गर्न सक्नेछ । फ्याक्स, ईमेल जस्ता माध्यमबाट जानकारी प्रदान गरिएको भएमा तत्काल अन्य माध्यमबाट सोको पुष्टी गर्नु पर्नेछ ।
- ९.३ वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिइएको विवरणमा कुनै कुरा छुट भएमा वा त्यस्तो कारोवार गर्दाका समयमा सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको विवरण वा जानकारी भन्दा फरक विवरण वा

जानकारी पछि प्राप्त भएमा सम्बन्धित पेशागत व्यवसायीले सोको जानकारी वित्तीय जानकारी इकाईलाई तुरुन्त दिनु पर्नेछ ।

१०. अनुगमन तथा नियमन:

- १०.१ प्रचलित कानून बमोजिम वित्तीय जानकारी इकाईले सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन तथा सो अन्तर्गत जारी भएको नियम, विनियम, निर्देशन वा आदेश बमोजिम गर्नु पर्ने कार्यहरु सम्बन्धित पेशागत व्यवसायीले गरे नगरेको सम्बन्धमा समय समयमा अनुगमन गर्न गराउन वा सम्बन्धित निकायलाई अनुरोध गर्न सक्नेछ ।
- १०.२ खण्ड १ बमोजिम अनुगमन गर्दा गराउदा आवश्यक सम्पूर्ण सहयोग गर्नु गराउनु सम्बन्धित पेशागत व्यवसायीको कर्तव्य हुनेछ ।
११. **गोप्यता भङ्ग गर्न नहुने:** पेशागत व्यवसायी वा सोको कुनै पनि कर्मचारी, पदाधिकारी वा प्रतिनिधिले वित्तीय जानकारी इकाईलाई प्रदान गरेको सूचना, जानकारी, अनुसन्धान तथा तहकिकातको सिलसिलामा वा आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा ज्ञात हुन आएको कुनै पनि तथ्य वा दाखिला भएको कुनै लिखतको गोप्यता प्रचलित कानूनले बाध्य गरेको अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा भङ्ग गर्न वा ग्राहक लगायत अन्य कोही कसैलाई कुनै पनि तरिकाबाट जानकारी दिनु हुदैन ।

नोट:

विवरण पठाउदा देहाय बमोजिमको ठेगानामा पठाउनु पर्नेछ ।

नेपाल राष्ट्र बैंक
वित्तीय जानकारी इकाई
बालुवाटार, काठमाण्डौ
फोन: ४४९९८०४, ४४९९८०५, ४४९९८०७
(Ext. ४९४, ४९७, ४९८)
फ्याक्स: ४४४९०५९
इमेल: reportfiu@nrb.org.np

अनुसूची - १

ग्राहक परिचय सम्बन्धी प्रक्रिया

पेशागत व्यवसायीले कारोवारको सन्दर्भमा ग्राहकको देहाय बमोजिमको सूचना तथा कागजातहरू लिनु पर्नेछ । साथै, आवश्यक परेमा ग्राहकसँग आवश्यक सोधपुछ समेत गर्न सक्नेछ ।

क) स्वदेशी प्राकृतिक व्यक्तिको

- (१) स्पष्ट नाम, थर, उमेर
- (२) स्थायी ठेगाना (ठेगाना प्रमाणित गर्ने आवश्यक कागजात हुनुपर्ने, त्यस्ता कागजातहरूमा नागरिकताको प्रमाणपत्र, राहदानी, मतदाता परिचय पत्र, पानी तथा बिजुलीको बिल, आदि)
- (३) हालको ठेगाना स्थायी ठेगाना भन्दा फरक भए हालको ठेगाना
- (४) टेलिफोन नम्बर, इमेल (भएमा उल्लेख गर्ने)
- (५) निजको पेशा प्रमाणीत गर्ने कुनै कागज वा नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संस्थामा काम गर्ने कर्मचारी भए परिचयपत्रको छवी चित्र
- (६) स्थायी लेखा नम्बर लिएको भए सो नम्बर
- (७) अन्य आवश्यक कागजातहरू (पेशागत व्यवसायी स्वयंले तोक्न सक्ने)

ख) विदेशी प्राकृतिक व्यक्तिको

- (१) स्पष्ट नाम, थर, उमेर
- (२) स्थायी ठेगाना तथा पासपोर्ट तथा भिसा वा राष्ट्रियता जनाउने अन्य कुनै कागज प्रतिलिपि
- (३) नेपालमा हाल रहेको ठेगाना
- (४) टेलिफोन नम्बर, इमेल (भएमा उल्लेख गर्ने)
- (५) अन्य आवश्यक कागजातहरू (पेशागत व्यवसायी स्वयंले तोक्न सक्ने)

ग) संघ, संस्था, फर्म वा कम्पनीको

- (१) स्पष्ट नाम, ठेगाना
- (२) दर्ता प्रमाणपत्र
- (३) टेलिफोन नम्बर, इमेल (भएमा उल्लेख गर्ने)
- (४) स्थायी लेखा नम्बर वा मुल्य अभिवृद्धि नम्बर
- (५) सञ्चालक समिति तथा मुख्य भई काम गर्ने व्यक्तिको नाम, ठेगाना तथा सम्पर्क टेलिफोन नम्बर, इमेल इत्यादि
- (६) अन्य आवश्यक कागजातहरू (पेशागत व्यवसायी स्वयंले तोक्न सक्ने)

अनुसूचि -२
पेशागत व्यवसायीले शंकास्पद कार्यको विवरण पठाउने ढाँचा

पेशागत व्यवसायीको नाम:

अनुमति नं. :

क्र. सं	ग्राहकको नाम र ठेगाना (नागरिकताको प्रमाणपत्र वा राष्ट्रियता खुल्ने परिचयपत्र मध्ये कुनै एकको प्रतिलिपि)	पेशा/ व्यवसाय	सम्पर्क मिति	विषय	शंकास्पद हुनाको कारण	कैफियत
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						

विवरण पेश गर्नेको हस्ताक्षर:

(कार्यान्वयन अधिकृत/मुख्य भइ काम गर्ने व्यक्ति)

नाम:

फोन:

इमेल:

फ्याक्स:

मिति: